«МАРАТ ОСПАНОВ АТЫНДАҒЫ БАТЫС ҚАЗАҚСТАН МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ» КОММЕРЦИЯЛЫҚ ЕМЕС АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

БЕКІТІЛДІ
«Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті» КеАҚ Басқарма шешімімен
«03.» 11. 2025 ж.
№ 37 хаттама

«МАРАТ ОСПАНОВ АТЫНДАҒЫ БАТЫС ҚАЗАҚСТАН МЕДИЦИНА УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ СТАНДАРТЫ

Коды	Басылым	Құрастырған	Келісілді	Қолы	Күні
СС БҚМУ 01-01-21	Үшінші	Сугралин Р.Е. 27.10.2025 ж.	Абенова Н.А.		31.10.2025.
			Жиеналин Е.Ш.		30.10.2025.
			Мусин Н.М.		29.10.2025.
			Кожахметов Б.К.		28.10.2025.

Ақтөбе, 2025

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1.1. Осы «Марат Оспанов атындағы Батыс Қазақстан медицина университеті» КеАҚ (бұдан әрі-Университет) сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарты (бұдан әрі - Стандарт) «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» 2015 жылғы 18 қарашадағы Қазақстан Республикасы Заңының 10-бабына, Қазақстан Республикасы Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі Төрағасының 2024 жылғы 31 желтоқсандағы №285 бұйрығымен бекітілген Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттарды қалыптастыру жөніндегі әдістемелік ұсынымдарға сәйкес әзірленді. Стандарт БҚМУ-дың ішкі құжаты болып табылады, Университетте сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға және сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларын сақтауға бағытталған ұсынымдар жүйесін айқындайды.

1.2. Стандартты әзірлеу міндеттері:

➢ Университет қызметінің барлық салалары бойынша сыбайлас жемқорлықтың алдын алуға бағытталған ұсынымдар жүйесін бекіту;

➢ сыбайлас жемқорлық көріністерін уақтылы анықтау және олардың теріс салдарын болғызбау.

1.3. Стандартты қабылдау және енгізу мақсаты:

➢ Университет қызметкерлері, ПОҚ, білім алушылары, студенттері, контрагенттері арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті арттыру және сыбайлас жемқорлық көріністеріне нөлдік төзімділікті қалыптастыру;

➢ сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың профилактикасы;

➢ жүзеге асыру кезінде сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін барынша азайту Университеттің білім беру, ғылыми және әкімшілік қызметі;

➢ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының және Халықаралық сыбайлас жемқорлыққа қарсы нормалардың талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету.

1.4. Университет стандартты Университеттің Интернет-ресурсында еркін қолжетімділікте орналастырады және сыбайлас жемқорлықтан бас тарту туралы ашық мәлімдейді, қызметкерлердің, білім алушылардың және Университетпен іскерлік және шарттық қатынастар орнататын өзге де тұлғалар мен ұйымдардың осы стандарттың қағидаттары мен талаптарын сақтауын құптайды және көтермелейді.

1.5. Стандарттың қағидаттары мен талаптары тиісті міндеттер олармен жасалған шарттарда, ішкі құжаттарда бекітілген не қолданыстағы заңнама нормаларынан тікелей туындайтын жағдайларда қызметкерлерге, білім алушыларға және Университет өкілдеріне, контрагенттерге және өзге де тұлғаларға қолданылады.

1.6. Университетпен білім беру қызметтерін көрсету туралы шарт жасасқан білім алушы сыбайлас жемқорлыққа қарсы нормаларды сақтауға міндеттенеді Қазақстан Республикасының заңнамасы және университеттің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі менеджмент жүйесінің ішкі құжаттарының талаптары.

1.7. Іскерлік қатынастар орнататын немесе шарттық міндеттемелері бар сыртқы ұйымдар Сыбайлас жемқорлыққа қарсы ескертпеге қол қоя отырып, Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының нормаларын және Университеттің сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі менеджмент жүйесінің ішкі құжаттарының талаптарын сақтауға міндеттенеді.

2. УНИВЕРСИТЕТ СТУДЕНТТЕРІ МЕН ТЫҢДАУШЫЛАРЫНЫҢ МІНЕЗ-ҚҰЛҚЫ МЕН ІС-ӘРЕКЕТІНІҢ СТАНДАРТЫ

2.1. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың алдын алу мақсатында Университеттің білім алушылары мен тыңдаушыларына мынадай мінез-құлық (іс-қимыл) стандарты ұсынылады (ұсынылады):

➢ Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы заңнамасының нормаларын және Университеттің ішкі құжаттарының талаптарын сақтауға;

- оқу, ғылыми және зерттеу тапсырмаларының барлық түрлерін орындау кезінде Академиялық адалдық нормаларын сақтауға міндетті;
- оқытушыларға, жаттықтырушыларға, Университет қызметкерлеріне және басқа да білім алушыларға құрметпен қарауға;
- Университеттің оқытушылары мен қызметкерлеріне негізсіз артықшылықтар беруге байланысты заңсыз өтініштермен немесе заңнама нормалары мен Университеттің ішкі рәсімдерін бұзатын өзге де әрекеттермен жүгінбеуге;
- негізсіз артықшылықтар алу мақсатында, сондай-ақ университеттің заңнамасы мен ішкі нормативтік актілеріне қайшы келетін өзге де мақсаттарда заңсыз ақшалай қаражаттарды, сыйлықтарды, материалдық пайданы, қызметтер мен жеңілдіктерді өзіне және үшінші тұлғалардың пайдасына бермеуге/ұсынбауға;
- басқа адамдарды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға итермелемеуге және ынталандырмауға;
- киімнің, қарым-қатынастың және мінез-құлықтың іскерлік стилін сақтауға;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыруға және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың профилактикасына бағытталған іс-шараларға қатысуға міндетті.

3. ОРЫНДАУ ҮШІН МІНДЕТТІ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ (ІС-ҚИМЫЛ) СТАНДАРТТАРЫ УНИВЕРСИТЕТ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІ ЛАУАЗЫМДЫҚ МІНДЕТТЕРІН АТҚАРУ КЕЗІНДЕ

3.1. Өз қызметінде Университет қызметкерлері өздеріне жүктелген лауазымдық міндеттерді орындау кезінде міндетті:

- Қазақстан Республикасының Конституциясы мен заңнамасын, Университеттің жарғысы мен ішкі нормативтік актілерін сақтауға міндетті;
- лауазымдық міндеттерін адал, адал және бейтарап атқаруға міндетті;
- еңбек міндеттерін орындау кезінде жеке және пайдакүнемдік мүдделерін басшылыққа алмауға;
- мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтарды алу немесе алу мақсатында шындыққа сәйкес келмейтін мәліметтерді таратпауға, ресми таратылуға жатпайтын қызметтік және өзге де ақпаратты пайдаланбауға;
- заңда тәртіптік, әкімшілік не қылмыстық жауаптылық көзделген теріс қылықтар мен өзге де құқық бұзушылықтар жасауға жол бермеуге;
- басқа мемлекеттік органдардың, ұйымдар мен кәсіпкерлік субъектілерінің қызметіне заңсыз араласуға жол бермеуге;
- еңбек (функционалдық) міндеттерін орындау кезінде қарапайым болуға, жалпы қабылданған моральдық-этикалық нормаларды сақтауға, іскерлік этикетті сақтауға;
- сыбайлас жемқорлықтың кез келген көріністеріне қарсы тұруға, сыбайлас жемқорлыққа жағдай жасайтын құқық бұзушылықтарға жол бермеуге, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың кез келген фактілерінің жолын кесуге;
- еңбек (функционалдық) міндеттерін орындауға байланысты ешқандай материалдық игіліктерді, сыйлықтарды, ақшалай сыйақыларды, жеңілдіктерді, көрсетілетін қызметтерді және өзге де артықшылықтарды қабылдамауға;
- жеке немесе заңды тұлғаларға олардың құқықтары мен заңды мүдделерін іске асыруға кедергі жасамауға;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына және университеттің ішкі нормативтік құжаттарына сәйкес мүдделер қақтығысының туындауының кез келген мүмкіндігіне жол бермеу жөнінде шаралар қабылдау;
- Университеттің комплаенс-офицерінің және/немесе тікелей басшының сыбайлас жемқорлық әрекеттеріне итермелеудің кез келген әрекеттері, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың дайындалып жатқан немесе өздеріне белгілі болған жағдайлары туралы комплаенсін дереу назарға жеткізуге міндетті.

4. УНИВЕРСИТЕТ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ ДАЙЫНДЫҚ КЕЗІНДЕГІ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ (ІС-ҚИМЫЛ) СТАНДАРТЫ ЖӘНЕ БАСҚАРУШЫЛЫҚ ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ ШЕШІМДЕР ҚАБЫЛДАУ

4.1. Басқарушылық және өзге де шешімдерді дайындау және қабылдау кезіндегі Стандарт Университет қызметкерлерінің мінез құлқының мынадай нормаларын айқындайды:

- қабылданатын шешімдердің заңдылығы мен әділдігін қамтамасыз етуге міндетті;
- жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін, басқа да қызметтік құжаттарды қарауға, сондай-ақ олар бойынша заңнамада және ішкі нормативтік құжаттарда белгіленген тәртіппен және мерзімдерде қажетті шаралар қабылдауға;
- шешімдер қабылдауға ықпал етуі мүмкін өзара қарым-қатынастардың белгіленген тәртібін бұзатын заңсыз өтініштермен әріптестер мен басшыға жүгінуден бас тартуға,
- басқа адамдарды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға көндірмеуге;
- өзінің еңбек (функционалдық) міндеттерін және онымен байланысты мүмкіндіктерді мүліктік және мүліктік емес пайда алу үшін пайдаланбауға;
- еңбек (функционалдық) міндеттерін орындауға байланысты сыйлықтар қабылдамауға;
- мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтарды алу немесе алу мақсатында таратылуға жатпайтын қызметтік және өзге де ақпаратты пайдаланбауға;
- сыбайлас жемқорлық деп бағалануы мүмкін кез келген әрекеттерден аулақ болуға;
- орындау үшін алынған өкімнің заңдылығына күмәнданғаны туралы тікелей басшыға жазбаша нысанда хабарлауға міндетті;
- үшінші тұлғалардың мүдделерін ұсынудан немесе лоббизм жасаудан, сол сияқты олардың атынан іс-әрекеттер жасаудан бас тартуға құқылы.

5. ІШКІ НОРМАТИВТІК ҚҰЖАТТАРДЫҢ ЖОБАЛАРЫН ДАЙЫНДАУ КЕЗІНДЕ УНИВЕРСИТЕТ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ (ІС-ҚИМЫЛ) СТАНДАРТЫ

5.1. Ішкі нормативтік құжаттардың жобаларын дайындау кезіндегі стандарт Университет қызметкерлерінің мінез құлқының мынадай нормаларын айқындайды:

- әзірленетін ішкі нормативтік құжаттардың Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес келмеуіне жол бермеуге;
- өзіне немесе үшінші тұлғаларға пайда алу мақсатында ішкі нормативтік құжаттардың қабылдануына жол бермеуге;
- Сыбайлас жемқорлық тәуекелдеріне жағдай туғызатын нормаларды енгізуге немесе екі жақты түсіндіруге жол бермеуге;
- келісу және бекіту рәсімдерінің бұзылуына жол бермеуге міндетті.

6. УНИВЕРСИТЕТ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ (ІС-ҚИМЫЛ) СТАНДАРТЫ ПЕРСОНАЛДЫ ІРІКТЕУ ЖӘНЕ ОРНАЛАСТЫРУ БОЙЫНША КАДР ЖҰМЫСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ

6.1. Персоналды іріктеу және орналастыру бойынша кадрлық жұмысты ұйымдастырудағы стандарт Университет қызметкерлерінің мінез құлқының келесі нормаларын анықтайды:

- Қазақстан Республикасы Еңбек заңнамасының және Университеттің ішкі нормативтік құжаттарының талаптарын сақтауға;
- персоналды іріктеуге, іріктеуге, тағайындауға, орнын ауыстыруға және ілгерілетуге байланысты барлық рәсімдердің ашықтығы мен ашықтығын қамтамасыз етуге міндетті;
- кандидаттар мен қызметкерлерді тек қана кәсіби қасиеттер, тәжірибе және іскерлік беделі негізінде бағалауға;
- кадрларды туыстық, жерлестік және жеке басына берілгендік белгілері бойынша іріктеу және орналастыру жағдайларына жол бермеуге, кадрларды жұмысқа қабылдау және жоғарылату кезінде заңда көзделген артықшылықтар (протекционизм, отбасылық) ;
- жұмысқа қабылдау кезінде қызметкерге жүктелетін негізгі міндеттерді, тыйымдар мен шектеулерді түсіндіруге міндетті;
- қызметкерлердің дербес деректері туралы мәліметтерді негізсіз беруге жол бермеуге;

- еңбек шартының талаптарына заңнамаға қайшы келетін немесе қызметкерлердің құқықтарына нұқсан келтіретін ережелерді енгізуге жол бермеуге;
- қызметкерлерге қатысты қызметтік тергеп-тексерулерді объективті және жан-жақты жүргізуге міндетті.

7. МЕМЛЕКЕТТІК САТЫП АЛУДЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ КЕЗІНДЕГІ УНИВЕРСИТЕТ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ (ІС-ҚИМЫЛ) СТАНДАРТЫ

7.1. Мемлекеттік сатып алуды жүзеге асыру кезіндегі стандарт Университет қызметкерлерінің мінез құлқының мынадай нормаларын айқындайды:

- Қазақстан Республикасының Мемлекеттік сатып алу туралы заңнамасын сақтауға міндетті;
- мемлекеттік сатып алуға бөлінген ақшалай қаражатты ұтымды және тиімді жұмсауға;
- заңда көзделген жағдайларды қоспағанда, әлеуетті өнім берушілерге мемлекеттік сатып алуды өткізу рәсіміне қатысу үшін тең мүмкіндіктер беруге;
- қатысушылар арасында адал бәсекелестікті қалыптастыруға ықпал ету;
- Мемлекеттік сатып алу процесінің ашықтығы мен ашықтығын сақтауға міндетті;
- қызметтік жағдайды жеке мүддесі үшін немесе үшінші тұлғалардың мүддесі үшін пайдаланбауға;
- үлестес байланыстары бар жеке тұлғалар мен ұйымдарды сатып алуға қатысуға жол бермеуге;
- қорытындылар шығарылғанға дейін өтінімдердің мазмұнына байланысты ақпаратты жария етпеуге;
- белгілі бір өнім берушілерге артықшылық беретін техникалық талаптардың арнайы белгіленуін болғызбауға;
- Қазақстан Республикасының заңдарында көзделмеген қосымша талаптарды белгілемеуге міндетті.

8. ҚАРЖЫ-ШАРУАШЫЛЫҚ ҚЫЗМЕТТІ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ КЕЗІНДЕГІ УНИВЕРСИТЕТ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІНІҢ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ (ІС-ҚИМЫЛ) СТАНДАРТЫ

8.1. Қаржы-шаруашылық қызметті жүзеге асыру кезіндегі стандарт Университет қызметкерлерінің мінез-құлқының мынадай нормаларын айқындайды.

- бюджет, салық, бухгалтерлік заңдардың, сондай-ақ Университеттің ішкі нормативтік құжаттарының талаптарын қатаң сақтауға;
- материалдық-техникалық, қаржылық және ақпараттық қамтамасыз ету құралдарын, басқа да мемлекеттік мүлікті және қызметтік ақпаратты қызметтік емес мақсаттарда пайдаланбауға;
- сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасау мақсатында жүзеге асырылатын бухгалтерлік есепті жүргізуге, қаржылық есептілікті ұсынуға, оның ішінде бейресми есептілікті жасауға жол бермеуге;
- есепке алынбаған немесе дұрыс тіркелмеген операцияларды жүргізуге жол бермеуге;
- жоқ шығыстардың есебін жүргізуге жол бермеуге;
- жалған құжаттарды пайдалануға жол бермеуге;
- бухгалтерлік құжаттаманы заңда көзделген мерзімдерден бұрын әдейі жоюға жол бермеуге;
- Университет мүлкінің сақталуын, ұтымды, қызметтік мақсатта тиімді пайдаланылуын қамтамасыз етуге міндетті.

9. БАСҚАРУ ШЕШІМДЕРІН ҚАБЫЛДАУ САЛАСЫНДАҒЫ СТАНДАРТ, БАСШЫЛАР ҮШІН МІНДЕТТІ

9.1. Университеттің ұйымдық құрылымының барлық деңгейлерінің басшылары міндетті:

- Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының және Университеттің ішкі нормативтік құжаттарының барлық нормаларын сақтауға міндетті;
- сыбайлас жемқорлық көріністерінің алдын алу, анықтау және жолын кесу жөнінде шаралар қабылдауға;

- бағыныста қызметкерлердің міндеттері мен қызметтік өкілеттіктерінің көлемін нақты және нақты айқындауға;
- бағыныстағы жұмыскерлер арасында еңбек жүктемесінің біркелкі бөлінбеуіне жол бермеуге;
- олардың қызметінің нәтижелерін бағалау, сондай-ақ көтермелеу және жазалау шараларын қолдану кезінде әділдік пен объективтілік танытуға міндетті;
- анық орындалмайтын немесе олардың лауазымдық міндеттерінен тыс, сондай-ақ заңнамаға қайшы келетін өкімдер бермеуге;
- қызметтен тыс сипаттағы мәселелерді шешу кезінде қарамағындағылардың қызметіне ықпал ету үшін қызметтік жағдайды пайдаланбауға;
- қарамағындағыларды сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға мәжбүрлемеуге;
- бағыныста және басқа да лауазымды адамдар тарапынан сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама нормаларын бұзу фактілеріне жол бермеуге және жолын кесуге;
- мүдделер қақтығысын реттеу және болғызбау жөнінде уақтылы кешенді шаралар қабылдауға міндетті.

10. БАСҚА ШЕКТЕУЛЕР МЕН ТЫЙЫМДАР

10.1. Университет қызметкерлеріне ұсынылады:

- интернетте және әлеуметтік желілерде қымбат тұратын жылжымалы және жылжымайтын мүліктің, оларға не олардың отбасы мүшелеріне тиесілі автокөлік құралдарының суреттерін, сондай-ақ ойын-сауық орындарындағы демалыс орындарынан фотосуреттерді орналастырмауға;
- жұмыс орнында сәнді заттарды, сондай-ақ қымбат тұратын сыйлықтарды, кәдесыйларды, жазу аспаптарын және қымбат ағаш түрлерінен, асыл тастар мен металдардан жасалған басқа да заттарды көрмеуге;
- қызметтік кабинетте грамоталарды, алғыс хаттарды, дипломдарды және жеке еңбегі мен жетістіктерінің басқа да куәліктерін орналастыру кезінде қарапайымдылық пен өлшем сезімін сақтауға міндетті;
- сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар үшін негізсіз жария айыптау кезінде мұндай айыптау анықталған күннен бастап бір ай мерзімде оны теріске шығару жөнінде, оның ішінде сот тәртібімен шаралар қолдануға құқылы.

11. СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ СТАНДАРТТАРДЫ ОРЫНДАУ

11.1. Стандарттың талаптары мен нормаларын орындау Университеттің барлық қызметкерлері, білім алушылары, тыңдаушылары және іскер серіктестері үшін сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың міндетті шарасы болып табылады.

11.2. Стандарт талаптарының сақталуын бақылау комплаенс-офицердің, құрылымдық бөлімдер жетекшілерінің, Университеттің Басқарма Төрағасы-Ректордың сәйкестігіне жүктеледі.

11.3. Стандарт талаптарын орындамағаны немесе тиісінше орындамағаны үшін Университет қызметкерлері мен білім алушылары заңнамада белгіленген тәртіппен тәртіптік және өзге де жауаптылықта болады.

А қосымшасы
(міндетті)

Н ПРО БҚМУ 401-02-2025

ӨЗГЕРІСТЕРДІ ЖӘНЕ/НЕМЕСЕ ТОЛЫҚТЫРУЛАРДЫ ТІРКЕУ ПАРАҒЫ

№	Ескі редакция	Жаңа редакция	Өзгерістерді және / немесе толықтыруларды енгізу үшін негіз	Өзгерістерді және / немесе толықтыруды жүзеге асыратын тұлға		Өзгерістерді және / немесе толықтыруларды тіркеу күні
				Т.А.Ә.	Қолы	

Ә қосымшасы
(міндетті түрде)

Н ПРО БҚМУ 401-03-2025

ТАНЫСУ ПАРАҒЫ

№	Аты-жөні, лауазымы	Жеке қолы	Күні	Ескерту